

УРАСВх № 158 / 14.09.2017.

СТАНОВИЩЕ

относно Дисертационния труд на

ИВАН ГЕОРГИЕВ ИВАНОВ

на тема „ВРЪЗКА НА ПСИХИЧНИТЕ ОСОБЕНОСТИ И СПЕЦИАЛНАТА ВЗРИВНА СИЛА ПРИ СПРИНТЬОРИ“ за присъждане на образователната и научна степен „ДОКТОР“, в Професионално направление 7.6. СПОРТ, по научната специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. МЛФ)“

Научен ръководител - Проф. МИХАЙЛ ГЕОРГИЕВ, доктор

Дисертацията на магистър Иван Г. Иванов е сериозен научен труд, осъществен на високо теоретико-приложно, експериментално ниво, с многопосочни приноси резултати. Пред нас е многоаспектно проучване, инициално в нашата спортна и спортно-психологическа литература – труд, който систематизира, пренаглежда и задълбочава досегашното налично знание в нов аспект, с нови, неочаквани, редица ценни акценти. Тази обобщена оценка се основава на следните основни достойнства на труда:

1. **Актуалност** на разглежданите проблеми, десетилетия коментирани от практики и изследователи като важни за съвременното наукознание в областта на спорта. Поставени убедително от Докторанта и надхвърлили рамката на спорта по значимостта им за редица други дейности, може да се каже, че те са нужни и за цялостното усъвършенстване на личността. Сравнително рядко третирана и в теоретичен, и в практически план, темата за резултатността в спринтовите бягания е разработена в нова посока на нарастване на познанието в тази област. Съвременното развитие на науките за спорта е позволило на автора да оформи нова концептуална база за изследвания и в сфери извън спорта, което очертава труда като още по-полезен, нужен.

2. **Оптимална** структура на труда, оформен според изискванията (в три глави); с богата литературна справка (121 източника - 83 на кирилица и 38 на латиница); добре онагледен (33 таблици, 31 фигури, 13 от тях фотоснимки); успешно подбрана оригинална комплексна методика; представени са дълбоко осмислени теоретико-практически знания, свързани с целите на изследването; адекватни на поставените задачи, приноси Изводи и Препоръки.

3. **Творческото израстване** на Иван Иванов започва още преди постъпването в НСА. Едновременно с процеса на обучение той се развива многопосочно: новаторски дейности, трудово-професионални инициативи в синхрон с все по-задълбочаващ се интерес към науката, отразен в неговата творческа реализация. Хронологията на редица реални и много добре познати за нас факти от биографията на Докторанта очертава неговия „авторски почерк“ на активен, инициативен, търсещ новостите специалист.

4. Стилът на изложението (**Глава Първа**) представя Докторанта като високо информиран, отчетливо разкриващ своята задълбочена, професионална идентичност на съвременен специалист. Последователно се отстояват идеите и първоначалният замисъл от позицията на личния опит на автора. Доброто познаване на многочислените разработки, цитационната му активност, умението за подбор на различните схващания, е позволило прецизия и задълбочен анализ на основните теоретични концепции. Осмислено е огромното по обем знание, съотнесено към отделните, най-съществени и специфични моменти в детайлизираната структура от дейността на спринтьора. Критично подбрани и оценени са най-престижните теории на авторитетни учени в областта на науките за спорта. Докторантът извежда критериите за контрол на спортно-двигателния, биологичния, функционалния и психичния ефект при натоварването в спринта. Със своя труд И. Иванов доказва, че ние не живеем „в някоя академична провинция“ (по израза на Гьоте).

5. Безспорни достойнства откриваме в новаторския заряд на замислената и реализирана постановка на изследването (**Глава Втора**). Целта и задачите са адекватни на Работната хипотеза и приложената комплексна методика. Осъществен е спортно-педагогически и психологичен, констатиращ и преобразуващ **експеримент** чрез класически тестове, някои от които са в собствена, доусъвършенствана модификация. За отбелязване е и сериозната организация на изследването през различните периоди на спортна подготовка – не познавам други изследвания с такъв размах. Статистическата обработка на данните осигурява прецизно документираното състояние на новите и много интересни, логични и поразяващи с неочакваността си данни за зависимостта на взривната сила от индивидуалните особености на спринтьора.

6. Анализът на данните (**Глава Трета**) обхваща оптимално всеки проблем, имащ свое място, като не игнорира редица факти, не получили до момента свое собствено пространство - обогатена е и теорията, и практиката за оптимизиране постигането на спортната форма. Направен е успешен опит,

недвусмислено показващ приоритетите за формализиране и на специфично-спортния, и на психологичния материал, годен за по-нататъшното практическо разгръщане на изследванията и проверка на ефекта от подсказаните от Докторанта идеи, вкл. и в други области извън спорта.

Данните потвърждават дълбоката връзка между изследваните показатели, като са установени определени тенденции в промените. Изключително интересни статистически факти са, напр., следните: корелациите между трите двигателни теста сочат, че в условията на прогресираща умора лицата запазват висока работоспособност; увеличаването на честотата на движенията води до намаляване на разликата между резултатите на дясна и лява ръка; подобрената синхронизация в работата на двете ръце повишава симетричността в работата на периферните структури, което подобрява техниката на изпълнение, т.е., функционалната асиметрия влияе негативно на резултата – подсказан е „пътят“ за преодоляване на функционалната асиметрия на ръцете; специално внимание заслужават и резултатите от теста на Люшер за психосемантиката на цветовете, и т.н., и т.н.

Авторът поставя вечния въпрос за възможността да бъдат установени особеностите в личностната идентификация на всеки състезател. Това важи за всеки от изведените от него казуси, на всеки от които може да бъде посветен отделен, самостоятелно разгърнат анализ – една перспектива за бъдещи научни търсения. Нещо повече, получените резултати дават основание на Докторанта да оцени критически, от своя позиция, различни теоретични постановки - И. Иванов разгръща вече утвърдени теоретични конструкти и прави опит да ги „реконструира“, като ги допълва с ново получените от изследването резултати. Интерпретацията на доминиращите статистически факти аргументирано са свързани с тяхната обусловеност от социалната, спортната и битова ситуация.

Свидетели сме на разширяването на теоретичния кръгозор относно специфичните особености на спринтьора, довел до неочакваното „трасиране“ на нови, междинни посоки, надхвърлящи зададения за проучване модел. Авторска привилегия са и експериментално откритите и доказани нови, неподозирани до момента „звена“ в дейността на спринтьора, отварящи различни посоки за интерпретация в разработения докторантския труд.

Безсъмнено трябва да бъде оценено и взаимодействието, творческото общуване и постоянната колегиална връзка Докторант-Научен ръководител.

Позволявам си да цитирам Екзюпери: „Съвършенството е постигнато, не когато няма какво повече да се премахне, а когато има още какво да се добави“. С очертаните възможности за бъдещи, перспективни изследвания Авторът потвърждава, че спортът е култура, при която, в стремежа към съвършенство, постоянно преоткриваме многообразната обусловеност на човешката активност.

Заклучение:

Принос в науката означава не само откритието на нещо ново, непознато до този момент, но и допринасящо за изясняване на редица спорни проблеми (Бълг. Енциклопедия). Представените в Дисертацията резултати набелязват редица нови и достъпни възможности за нов размах както в построяването на стратегията в плана на тренинговете, така и в реализацията на техните спортисти. Конкретни приноси от областта на психомоториката, спортната и диференциалната психология, се допълват от информацията (стигаща почти до дълбините на наносферата) относно гносеологията в областта на спортната подготовка в атлетиката: представени са някои от факторите и условията, свързани с проявата на жизнената енергия в дейността и осигуряващи прехода както на „количеството в качество“, както на условията за промените в динамиката на *активност-пасивност* на спортния, така и гарантирането на техния баланс в името на успеха.

Обсъжданият дисертационен труд отговаря на изискванията на Правилника за придобиване на научна степен в НСА „Васил Левски“. В него се съдържат научни и научно-приложни резултати, които са с приносен характер за практиката в областта на спортната дейност. С разработения труд Докторантът демонстрира задълбочени, съвременни знания, както и способност за самостоятелни научни изследвания. Трудът отваря нова „врата“ - нови посоки на мислене.

Предлагам, с убеденост, на членовете на Научното жури да присъдят на **Иван Георгиев ИВАНОВ** образователната и научна степен „**ДОКТОР**“

14.09.2017 г.

ИЗГОТВИЛ СТАНОВИЩЕТО:

/Проф. Юлия Мутафова-Заберска, доктор/